

Максимів Людмила Василівна - науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ЗІ СТВОРЕННЯМ ТЕРОРИСТИЧНИХ ГРУП ЧИ ТЕРОРИСТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

У ст. 258³ Кримінального кодексу (КК) України передбачено створення терористичної групи чи терористичної організації, керівництво такою групою чи організацією або участь у ній, а також організаційне чи інше сприяння створенню або діяльності терористичної групи чи терористичної організації [1].

Відповідно до Закону України [«Про боротьбу з тероризмом»](#), терористичною є група з двох і більше осіб, які об'єдналися із метою здійснення терористичних актів; терористична організація - стійке об'єднання трьох і більше осіб, створене задля здійснення терористичної діяльності, у межах якого здійснено розподіл функцій, встановлено певні правила поведінки, обов'язкові для цих осіб під час підготовки й учинення терористичних актів. Організацію визнають як терористичну, якщо хоча б один із її структурних підрозділів здійснює терористичну діяльність із відома хоча б одного з керівників (керівних органів) усієї організації [2].

Об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 258³ КК України, полягає в суспільно небезпечному, протиправному діянні, що передбачає створення терористичної групи чи терористичної організації, керівництво ними або участь у їх діяльності, організаційне чи інше сприяння їх функціонуванню.

Згідно з ч. 2 ст. 258³ КК України, за діяння, передбачене ч. 1 цієї статті, особа, крім організатора і керівника терористичної групи чи терористичної організації, яка добровільно повідомила правоохоронний орган про відповідну терористичну діяльність, сприяла її припиненню або розкриттю

злочинів, вчинених у зв'язку зі створенням або діяльністю такої групи чи організації, якщо в її діях немає складу іншого злочину, звільняється від кримінальної відповідальності [1].

Опрацьовуючи вироки судів щодо обвинувачення в учиненні злочину, передбаченого ст. 258³ КК України, можна констатувати непоодинокі випадки перекваліфікації злочину зі ст. 258³ на ст. 260 вказаного Кодексу. Тобто, дії особи перекваліфікують зі створення терористичної групи чи терористичної організації на створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань. У примітці до ст. 260 КК України визначено, що воєнізованими є формування, які мають організаційну структуру військового типу, а саме: єдиноначальність, підпорядкованість і дисципліну, і в яких провадять військову або стройову чи фізичну підготовку. Водночас збройними формуваннями вважають такі воєнізовані групи, що незаконно мають на озброєнні придатну для використання вогнепальну, вибухову чи іншу зброю [1].

Відповідно до вироку Бердянського міськрайонного суду від 30 травня 2016 р., дії обвинуваченого було перекваліфіковано з ч.1 [ст. 258³ на ч. 2 ст. 260 КК України](#). Серед підстав перекваліфікації зазначено, що в судовому засіданні допитаний як обвинувачений свою вину за ч.1 [ст. 258³ КК України](#) не визнав, однак не заперечував того, що брав участь у незаконному збройному формуванні «Оплот» у м. Торез Донецької області. До того ж, обвинувачення, пред'явлене за ч. 1 [ст. 258³ КК України](#), не підтверджене відповідними доказами в кримінальному провадженні: 1) викладене в обвинуваченні твердження органу досудового слідства про те, що група осіб невизначеної кількості (більше трьох) створила терористичну організацію «Донецька народна республіка», є припущенням, оскільки не зазначено конкретних осіб, не надано безпосередніх доказів щодо підтвердження існування вищевказаної терористичної організації; 2) згідно з вимогами кримінального закону України, ні орган досудового розслідування, ні суд не встановили згоду обвинуваченого на участь у такій організації за умови, що він усвідомлював факт існування цієї організації й підтвердив певними діями

реальність своїх намірів; 3) під час пред'явлення обвинувачення особі сторона обвинувачення не з'ясувала ці суттєві положення закону та не надала доказів на підтвердження участі обвинуваченого в діяльності терористичної організації, що суперечить нормам матеріального й процесуального права; 4) будь-яких доказів, які свідчили про причетність обвинуваченого до діяльності терористичної організації «Донецька народна республіка» і його дій у межах цієї організації, суду не надано; 5) сторона обвинувачення також не надала доказів суду і під час допиту свідків стосовно причетності обвинуваченого до терористичної організації «Донецька народна республіка», а також того, що він усвідомлював співпрацю з цією терористичною організацією; 6) нині відсутній законодавчий акт чи відповідне судове рішення про визнання терористичною організацією так званої самопроголошеної «Донецької народної республіки». У межах судового розгляду кримінального провадження, дослідивши матеріали справи, колегія суддів дійшла висновку, що особа, перебуваючи в складі незаконного збройного формування військового підрозділу «Оплот» під командуванням невстановленої особи, про що написав відповідний документ із проханням про прийняття, виконував функції водія, будучи озброєним стрілецькою зброєю - автоматом «АК-74» із боєприпасами (патронами) та військовим спорядженням, брав участь у конвоюванні незаконно затриманих осіб, виконував інші накази невстановленого досудовим розслідуванням керівника незаконного збройного формування, за що щомісячно отримував грошову винагороду в розмірі 5000 грн готівкою. Таким чином, йдеться про кримінальне правопорушення, передбачене ч. 2 [ст. 260 КК України](#), а отже, дії злочинця необхідно перекваліфікувати з ч. 1 [ст. 258³](#) на ч. 2 [ст. 260 КК України](#) [3].

Отже, з метою правильної кваліфікації діяння за ст. 258³ КК України, тобто створення терористичної групи чи терористичної організації, необхідно передусім на законодавчому рівні закріпити порядок визнання терористичними організаціями. Свідченням таких спроб є законопроекти «Про внесення змін до деяких

законодавчих актів України щодо визнання організацій терористичними» від 26 січня 2015 р. № 1840 та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення механізмів боротьби з тероризмом» від 13 лютого 2015 р. № 2139, однак нині вони перебувають на стадії доопрацювання. За умови внесення змін до законодавства вже можна буде розробити певний алгоритм дій щодо розслідування вказаної категорії злочинів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 25-26. - Ст. 131. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. - Назва з екрана.

2. Про боротьбу з тероризмом [Електронний ресурс] : Закон України від 20 берез. 2003 р. № 638-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 25. - Ст. 180. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/638-15>. - Назва з екрана.

3. Вирок Бердянського міськрайонного суду від 30 травня 2016 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/58003603>. - Назва з екрана.

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визнання організацій терористичними: законопроект № 1840 від 26 січ. 2015 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?_pf3511=53690. - Назва з екрана.

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення механізмів боротьби з тероризмом законопроект № 2139 від 13 лют. 2015 р. [Електронний ресурс]. -
Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?_pf3511=54044. - Назва з екрана.